

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

בפני כבוד השופטת אליה נוס

התובעים

XXXX 1

XXXX.2

XXXX.3 סוג זיהוי צד א'

ע"י ב"כ עו"ד אריאל פלג

נגד

הנתבעים

XXXX .1

XXXX .2

XXXX.3

ע"י ב"כ עו"ד בעז קראוס

פסק דין

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13

האם יש להורות על קיום צוואה אשר ערך מנוח 44 שנים טרם פטירתו, או שמא מדובר בצוואה שנשתכחה?

רקע:

XXXX ז"ל (להלן: "המנוח") הלך לעולמו בשנת 2017. לאחר פטירתו, הוגשה לביצוע צוואה אשר ערך בכתב יד בשנת 1973 בשפה האנגלית, ובה ציווה את עיזבונו לארבעה:

מר XXXX, אחיו, התובע מס' 1

מר XXXX, אחיינו, אשר הסתלק מן הצוואה

מר XXXX, אחיינו, התובע מס' 2

ומר XXXX, אחיינו, התובע מס' 3.

הצוואה הופקדה בו ביום בבית המשפט המחוזי בבאר שבע.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

1 ההתנגדות לקיום הצוואה הוגשה על ידי רעייתו של המנוח, הנתבעת 1, ועל ידי שני ילדיו, הנתבעים
2 3-1.

טענות הצדדים:

טענות הנתבעים:

1
2
3
4
5
6
7
8 1. הצוואה נערכה בשעה שהמנוח היה מצוי בהליכי גירושין מאשתו הראשונה, אשר סירבה לתת
9 לו גט. הצוואה נערכה על רקע הליך הגירושין, כאשר המנוח ביקש למנוע מצב בו ילך לעולמו
10 ואשתו הראשונה תירש אותו. בהתאם, ציווה המנוח בצוואתו את עיזבונו לקרובי משפחתו.
11 בחלוף מספר שנים, בשנת 1978, נישאו המנוח והנתבעת 1 ונולדו 2 ילדיהם, הנתבעים 2 ו-3.
12 בעת נישואיהם, היה המנוח בן 50 ואשתו בת למעלה מ-40. הם חיו חיי משפחה אוהבים,
13 התגוררו ב-XXXX, בעוד המנוח עבד כצלם ופתח חנות צילום ב-XXXX. הנתבע 3 אף
14 חלה בגיל צעיר והמנוח טיפל בו במסירות.
15 המנוח והנתבעת 1 תמכו בילדיהם לאורך השנים, כאשר הנתבעת 2 עבדה בחנות הצילום של
16 המנוח וניהלה סניף נוסף של החנות ב-XXXX.

17 המנוח לא שיתף את בני משפחתו בהיותו נשוי בעבר, וכאשר נודע הדבר לנתבעת 2 והיא
18 ניסתה לשוחח על כך עם המנוח, גרמו הדברים לכעס ולכאב למנוח. וכך, כפי שהדחיק המנוח
19 את נישואיו הראשונים, שכח גם את הצוואה שכתב באותה עת. הנתבעים מציינים, הנתבעת
20 1 ידעה על נישואיו הראשונים של המנוח אולם לא שיתפה בכך איש.
21
22 2. הצוואה נערכה במטרה להגן על רכושו של המנוח בעת שהיה בהליך הגירושין. מדובר בצוואה
23 שנערכה בחיפזון, ובכתב ידו של המנוח.
24 המנוח התגרש לבסוף מאשתו הראשונה בשנת 1976. הוא לא ביטל את צוואתו, ולא ערך
25 אחרת תחתיה, מכיוון ששכח את דבר עריכת הצוואה.
26 לתמיכה בטענה כי הצוואה נשכחה מן המנוח, טוענים הנתבעים כי המנוח אהב את ילדיו
27 אהבת נפש, ורצונו היה כי הם ירשו את רכושו. בנוסף, מצוי היה המנוח בנתק מוחלט מן
28 התובעים, באשר לא קיים קשר עם התובעים 2 ו-3 ואילו עם התובע 1, הסתכסך לאורך שנים
29 רבות.

30
31 3. התובע 1 הוא אחיו הצעיר של המנוח, אשר המנוח דאג לו לאורך השנים. התובע 1 פתח חנות
32 צילום אשר התחרתה בזו של המנוח, ונהג ליטול ציוד צילום מן המנוח בלא להשיב אותו.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

- 1 בשנת 2000 ביקש המנוח מן התובע 1 להשיב לו ציוד צילום שנטל מחנות הצילום, והתובע 1
2 סירב לכך. הנתבעת 2 התעקשה על השבת הציוד, ומאז ניתק התובע 1 קשר עם המנוח ועם
3 משפחתו. בין השניים התקיים נתק לאורך 15 שנה, תוך שהמנוח העלה נגד התובע 1 טענות
4 בדבר גניבה. לא ניתן להניח כי בהתקיים נתק כזה היה המנוח מותיר על כנה צוואה בה הוא
5 מוריש את רכושו לתובע 1.
- 6 אליבא הנתבעים, התקרבו המנוח והתובע 1 זה לזה באחרית ימיו של המנוח, רק בשל העובדה
7 שהמנוח לקה בדמנציה באותה עת.
8
- 9 התובע 2 הוא אחיינו של המנוח, בנה של אחותו XXXX ז"ל. הקשר בין המנוח לבין התובע
10 2 לא היה קשר קרוב, והשניים פגשו זה בזה לעיתים רחוקות.
11
- 12 אשר לתובע 3, אחיין נוסף, בעת כתיבת הצוואה היה התובע 3 בן 7 בלבד. הוא מתגורר מזה
13 שנים בארה"ב, ומגיע לארץ לעיתים רחוקות. מטבע הדברים, לא התקיים קשר בינו לבין
14 המנוח.
- 15 קשה להניח כי בנסיבות אלה חפץ המנוח להותיר את עיזבונו לאחיינים אלה, ולהעדיף אותם
16 על פני אשתו וילדיו, איתם קיים קשר חם אוהב. משכך, יש לקבוע כי המנוח שכח את צוואתו,
17 כי היא אינה תואמת את מציאות חייו טרם פטירתו, ויש לבטלה.
18
- 19 המנוח מעולם לא סיפר לאיש כי ערך צוואה, כפי שעלה מכלל העדויות שהובאו בפני בית
20 המשפט. מר XXXX טען, כי המנוח מסר לו כי ערך צוואה, אולם עדותו התגלתה כבלתי
21 מהימנה, שכן בתקופה בה נטען כי המנוח מסר ל- XXXX כי ערך צוואה, לקה המנוח
22 בדמנציה. דבר מחלתו של המנוח הוכח במסמכים רפואיים שהוצגו על ידי הנתבעים.
23
- 24 לחלופין, יש לפרש את אומד דעתו של המנוח באופן בו כוונתו הייתה להוריש את רכושו
25 לנתבעים, הם האנשים הקרובים לו ביותר במשך עשרות שנים. יש להורות על השלמת החסר
26 בצוואה או על הוספת תנאי מכללא, כי הצוואה תבוטל בעת נישואים חדשים.
27 במקרה הנדון, ביקש המנוח לקיים את הצוואה ככל שילך לעולמו טרם סיום הליכי הגירושין,
28 אולם לא היה בכוונת המנוח להוריש דבר לתובעים במקרה בו יקים משפחה.
29
30
31
32

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

טענות התובעים:

- 1
- 2
- 3 7. התובעים מדגישים, כי איש מהם לא היה מודע לקיומה של הצוואה ולתוכנה. מדובר בצוואה
- 4 אשר נערכה כאמור על ידי המנוח בשנת 1973 ומעולם לא בוטלה על ידו, כך שיש להורות על
- 5 קיומה. מעבר לכך, בנסיבות בהן התקיימו יחסי שיתוף בין המנוח, התובע 1 ואח נוסף,
- 6 XXXX ז"ל, אך טבעי היה כי המנוח יצווה את שהורה בצוואתו.
- 7
- 8 8. הצוואה נערכה בכתב ידו של המנוח והופקדה על ידו בבית המשפט המחוזי בבאר שבע. משכך,
- 9 ברי כי אין מדובר בצוואה שנערכה בחיפזון, כפי טענת התובעים. ממילא, לא ניתן לשכוח
- 10 בנקל צוואה שנערכה באופן זה.
- 11
- 12 9. התובעים שוללים את הטענה לקשרי אהבה בין המנוח לבין הנתבעות 1 ו-2. העדים מטעם
- 13 הנתבעים לא היו בעלי קרבה אמיתית למנוח, ולכן לא יכלו להכיר את מערכת היחסים בין
- 14 המנוח לבין אשתו וילדיו. מנגד, העדים מטעם התובעים, בני משפחתו של המנוח, העידו כי
- 15 מערכת היחסים בין המנוח לבין אשתו לא הייתה תקינה מראשיתה.
- 16 למעשה, אהב המנוח את הגב' XXXX, אהובתו לאורך כל חייו ועד לפטירתו. היא היוותה
- 17 משענת של ממש למנוח ונהגה להעניק למנוח מתנות וכספים. מנגד, זכה המנוח ליחס משפיל
- 18 מן הנתבעת 2 ומבעלה אשר השתלטו על עסקו.
- 19 בכל הנוגע לתובע 1, המנוח טעה לחשוב כי התובע 1 גנב ממנו כספים, ומשכך, אירע הנתק
- 20 שביניהם, אולם המנוח, התובע 1 והאח XXXX ז"ל היו שותפים בחנות ב- XXXX, ופעלו
- 21 בשיתוף פעולה לאורך שנים. יש לזכור, כי המנוח והתובע 1 איחו את הנתק ביניהם בשלוש
- 22 השנים האחרונות לחייו של המנוח. בתקופה זו, שמע התובע 1 מפי המנוח על יחסה המחפיר
- 23 של משפחתו אליו.
- 24
- 25 10. אין בפי הנתבעים כל הסבר לכך שהמנוח שכח את צוואתו במהלך השנים שעברו מאז ערך
- 26 אותה.
- 27 אין נימוק לכך שהצוואה נשכחה ולא בוטלה לאחר גירושי המנוח מאשתו, שלוש שנים ותשעה
- 28 חודשים לאחר שנערכה הצוואה. בנוסף, לא ברור מדוע לא שינה המנוח את צוואתו בעת
- 29 נישואיו לנתבעת 1, כ-5 שנים לאחר עריכת הצוואה או מדוע לא שינה את צוואתו לאחר
- 30 שנולדו ילדיו. משכך, אין מקום להורות על ביטול צוואת המנוח ויש לקיימה.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

- 1 בפני בית המשפט הובאה עדות מהימנה של מר XXXX, הקרוב למנוח, לו מסר המנוח כי ערך
2 צוואה. לו חפץ XXXX למסור עדות שקר, היה מוסיף ומפרט את תוכן הצוואה, אולם הוא
3 הבהיר בהגינותו כי לא שאל כלל את המנוח מהו תוכן צוואתו.
4
- 5 11. הנתבעים לא הגישו תצהירי עדות ראשית, ולכן לא נחקרו על ידי ב"כ התובעים. הנתבעת 2
6 נחקרה על התצהיר המשלים שהוגש על ידה, העומד בסתירה לעדותה בפני בית המשפט
7 בתחילת ההליך, ובו עלתה לראשונה טענה בדבר היות המנוח דמנטי. לתצהיר זה צורפו
8 מסמכים רפואיים אולם לא הוגשה חוות דעת רפואית. המסמכים נערכו על בסיס ביקורי
9 הנתבעת 2 אצל רופא משפחה, ללא המנוח. בעניין זה, העידו רבים מן העדים כי המנוח כלל
10 לא סבל מדמנציה.
11
- 12 12. המנוח דאג לנתבעים עוד בחייו. הוא העניק לנתבעת 1 חצי דירה, והעביר כספים רבים לילדיו.
13 לאחר מותו, ביקש המנוח לדאוג לאחיו ולאחיותיו.
14
- 15 דיון:
16
- 17 האם זכר המנוח את הצוואה שכתב?
18
- 19 13. בבואנו לבחון את שאלת קיומה של צוואת המנוח, נציין תחילה כי בפני ביהמ"ש העידו עדים
20 רבים, אשר התייחסו לרבדים שונים בחיי המנוח, לא כולם רלוונטיים לענייננו, וכך העידו על
21 יחסי המנוח עם התובעים ועם הנתבעים.
22
- 23 בין היתר, נשאלו העדים אודות שיחות שערכו עם המנוח בענייני צוואתו, כאשר רובם ציינו,
24 כי כלל לא שוחחו עמו בנושא זה, ולא ידעו כי ערך צוואה.
25
- 26 א. הגב' XXXX, בתה של XXXX, אחותו של המנוח, סיפרה כי נודע לה על קיומה של
27 הצוואה רק לאחר פטירתו של המנוח, וכי מעולם לא שמעה מפי המנוח או מפי מישהו
28 אחר כי הוא ערך צוואה (עמ' 17 שו' 17-21).
29
- 30 ב. מר XXXX, חברו של המנוח אשר הכיר אותו משנת 1987 ועד לפטירתו, שכן ניהל
31 את סניף הדואר הצמוד לחנותו של המנוח (עמ' 2 לתצהירו של מר XXXX), העיד כי

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

- 1 על אף יחסי החברות בין השניים הם לא שוחחו מעולם על עריכת צוואה (עמ' 24 שוי
2 .(12-15)
- 3
- 4 ג. מר XXXX, גיסו של המנוח ואחיה של הנתבעת 1, העיד כי על אף הקשר המשפחתי
5 הקרוב ביניהם, לא שמע מעולם מפי המנוח כי ערך צוואה, וכי להערכתו שכח המנוח
6 כי עשה את הצוואה (עמ' 27 שוי 21-22).
- 7
- 8 ד. מר XXXX, שכנו של המנוח במשך 20 שנה, ציין אף הוא כי מעולם לא שוחח עם
9 המנוח בענייני צוואתו (עמ' 38 שוי 20-21).
- 10
- 11 ה. מר XXXX, חברו של המנוח, הבהיר כי הם מעולם לא שוחחו על צוואת המנוח (עמ'
12 68 שוי 11-12).
- 13
- 14 ו. הגב' XXXX, אימם של בני הזוג של הנתבעים 2 ו-3, ציינה כי המנוח לא שוחח עמה
15 על צוואתו, אולם הבהיר לה כי עזר לילדיו וכי הוא מאושר מכך (עמ' 43 שוי 22).
- 16
- 17 ז. הגב' XXXX, רעייתו של הנתבע 3, סיפרה בעדותה כי המנוח "תמיד אמר שמה שיש
18 לו הוא רוצה להוריש לילדים" (עמ' 45 שוי 9). וכן: "כשהיינו מדברים. תמיד הוא
19 אמר, בשבילכם הכל, זה היה מן ביטוי של אבא לילדים שלו" (עמ' 45 שוי 11).
- 20
- 21 ח. הזוכים על פי הצוואה לא ידעו דבר אודות צוואת המנוח.
- 22
- 23 התובע 1 ציין בתצהירו כי המנוח לא שיתף אותו בכך שערך צוואה:
24 "אני לא ידעתי על הצוואה ש XXXX עשה בשנת 1973. לא ידעתי עליה בזמן
25 עשייתה ולא ידעתי עליה לאורך כל השנים ולא ידעתי עליה בעת מותו של XXXX.
26 נודע לי על הצוואה של XXXX רק מתוך הודעת רשם הירושות שאצלו נתגלתה
27 הצוואה" (סע' 40 לתצהיר).
- 28 הוא שב על הדברים בעדותו:
29 "ש. : למה הוא עשה את הצוואה ב- 73 אם היה בריא לחלוטין?
30 ת. אני לא יודע. הוא לא אמר לי" (עמ' 128 ש' 12-13).
- 31

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

- 1 ט. דברים דומים הצהיר התובע 2:
- 2 "המנוח מעולם לא סיפר לי כי הוריש לי רבע מעיזבונו. לא ידעתי על הצוואה עד
- 3 ששמעתי כי צוואה כזו נמצאה ע"י רשם הירושות" (סעי' 22 לתצהיר).
- 4
- 5 י. גם התובע 3 לא ידע על הצוואה. לדבריו:
- 6 " XXXX מעולם לא אמר לי שהוא עשה צוואה, או שהצוואה לטובתי. לא ידעתי
- 7 דבר על הצוואה" (סעי' 34 לתצהיר).
- 8
- 9 יא. הזוכה הרביעי על פי הצוואה, מר XXXX, בן אחותו של המנוח, העיד כי המנוח
- 10 מעולם לא אמר לו כי הוא מופיע בצוואתו (עמ' 13 ש' 6-7). לדבריו, הגיש תצהיר
- 11 הסתלקות מן הצוואה משום ש: "אני חושב שלא מגיע לי" (עמ' 15 שו' 22).
- 12
- 13 14. שני עדים טענו כי שוחחו עם המנוח בעניין צוואתו.
- 14 הראשון, מר XXXX, בעלה של הנתבעת 2, תיאר מספר שיחות שניהל עם המנוח בנושא.
- 15 כך, בסעי' 13 לתצהירו:
- 16 "תמיד היו לי שיחות ארוכות ומעניינות עם XXXX ז"ל. במהלך השנים שאלתי אותו לא
- 17 אחת האם ערך צוואה ותמיד השיב לי שלא ערך צוואה ושיום אחד הוא יעשה זאת והיה
- 18 מוסיף ואומר ש"זה לא ממש משנה כי לפי החוק ממילא הכל הולך לאשתי ולשני ילדיי אז
- 19 אני לא דואג".
- 20 ובחקירתו:
- 21 "כן. היו לנו שיחות ארוכות על דברים מהסוג הזה ושאלתי אותו אם הוא סידר את הדברים
- 22 שלו, אם ערך צוואה ואמר שלא. אמר ממילא מה שיש לי הולך לשני הילדים שלי. אף אחד
- 23 לא לוקח איתו שום דבר לקבר.
- 24 ש. איפה התקיימה השיחה הזו?
- 25 ת. פעם היה בחנות, פעם בחוץ, פעם בבית. הוא היה איתי כל הזמן.
- 26 ש. שלוש פעמים שוחחתם על הנושא הזה?
- 27 ת. אם אני זוכר נכון פעמיים שלוש.
- 28 ש. ובכל הפעמים אמר לך שלא ערך צוואה?
- 29 ת. הוא כל הזמן אמר שכל מה שיש לו הולך לשני הילדים שלו".

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

- 1 (עמ' 61 שוי 26 עד עמ' 62 שוי 4).
- 2
- 3 מר XXXX הבהיר, כי הוא העלה את הדברים בפני המנוח בשיחות שקיימו, ואף פירט מתי
- 4 התקיימו השיחות הללו:
- 5 לדבריו, השיחה הראשונה התקיימה בשנים 2009 או 2010, השיחה השנייה כשנתיים או שלוש
- 6 לאחר מכן, והשיחה השלישית בתחילת שנת 2013 (ראו עמ' 62 שוי 14, 23-24 ו-29).
- 7 דבריו של מר XXXX לא נסתרו בחקירתו.
- 8
- 9 האדם הנוסף אשר שוחח עם המנוח על צוואתו הוא מר XXXX, גיסו של המנוח הנשוי לאחות .15
- 10 המנוח, ואביו של התובע 3. הוא סיפר כי רעייתו והוא החליטו לבוא לארץ בשנת 2016, לאחר
- 11 שלא עלה בידם לשוחח עם המנוח, ובעקבות שיחה עם תובע 1, אשר שיתף אותם בכך שמצבו
- 12 של המנוח אינו כשורה.
- 13 לטענתו, במהלך ביקור זה שוחח עם המנוח, אשר מסר לו כי ערך צוואה.
- 14
- 15 מר XXXX פירט את הדברים בתצהירו:
- 16 "25. נהגנו ללכת לטיולים ארוכים, ליד הדירה שלו, והיינו מתיישבים במרכז. באחת
- 17 ההליכות האלה שאלתי את XXXX – האם הוא עשה צוואה- והוא ענה לי בהחלטיות, שכן,
- 18 הוא עשה צוואה!
- 19 26. בהזדמנות אחרת, שאלתי אותו בפעם השנייה, האם הוא הכין צוואה – והוא שוב אישר,
- 20 שכן – הוא הכין צוואה!
- 21 27. מעולם לא שאלתי אותו מה כתב בצוואה שלו, ומכיוון שבזמנו, לא חשבתי שאני יהיה
- 22 מעורב אישית בצוואתו, לא שאלתי אותו שאלות נוספות".
- 23
- 24 XXXX הדגיש בחקירתו כי לא חקר את המנוח באשר לתוכן הצוואה, שכן מדובר בנושא .16
- 25 פרטי (עמ' 101 שוי 13-15 ושוי 21).
- 26
- 27 לדבריו:
- 28 "אני בגיל כזה שעשיתי צוואה, אז רציתי לדעת אם עשה צוואה. לא הייתה שום מטרה
- 29 אחרת".
- 30 וכן:
- 31 "הוא אמר שהשאיר צוואה. מעבר לזה לא חקרתי קדימה, מה אכפת לי" (עמ' 101, שוי 27 ו-29).
- 32

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

- 1
- 2 לדברי XXXX, שאל את השאלה פעמיים כיוון ש :
- 3 "רציתי לוודא שהוא לא שכח להגיד לי אותו דבר ממה שאמר כי הייתה לו שכחה" (עמ' 102
- 4 שו' 16).
- 5
- 6 17. מר XXXX הכחיש כי קיים שיחה עם המנוח והתובע 1, בה הועלה הצורך בעריכת צוואה,
- 7 והוסיף, כי לא שיתף מי מבני המשפחה במידע אשר מסר לו המנוח :
- 8 "לא רציתי שהמשפחה תדע ש XXXX עשה צוואה. הייתי חייב להגן על XXXX כי
- 9 המשפחה שלו יעשו טרור" (עמ' 104 שו' 6-7).
- 10 בנקודה זו, טען תחילה מר XXXX, כי המנוח ביקש ממנו לשמור בסוד את דבר קיומה של
- 11 הצוואה, ולא לספר על כך לבני משפחתו שכן "הם יעשו לו את המוות" (עמ' 104 שו' 11-12).
- 12 אולם, לאחר מכן טען :
- 13 "הוא לא אמר לי לשמור בסוד. אני מספיק מבוגר כדי להבין שהילדים לא צריכים לדעת על
- 14 הצוואה. אם XXXX אומר לי שעשה צוואה השארתי את זה לעצמי. לא גיליתי ל XXXX
- 15 וגם לא ל XXXX" (עמ' 104 שו' 17-19).
- 16 בהעדר ידיעה אודות תוכן הצוואה, לא ברור מדוע סבר מר XXXX כי הנתבעים יזעמו על
- 17 המנוח אם יודע להם דבר קיום הצוואה (עמ' 104, שו' 22), ומשכך מעוררים דבריו של מר
- 18 XXXX תמיהה.
- 19 בנוסף, העידה רעייתו של מר XXXX, אחות המנוח הגב' XXXX, כי בעלה לא שיתף אותה
- 20 בדבריו של המנוח כי ערך צוואה, לאחר ששבו לביתם בתום הביקור בארץ (עמ' 108 שו' 8-10).
- 21
- 22 18. לאחר שהתברר כי לעדותו של מר XXXX חשיבות לצורך הכרעה בהתנגדות לקיום הצוואה,
- 23 התיר בית המשפט ביום 10.2.20 הגשת תצהיר משלים מטעם הנתבעת 2 (להלן: "התצהיר
- 24 המשלים"), כפוף לתשלום הוצאות לידי התובעים. התצהיר עסק במצבו הקוגניטיבי של
- 25 המנוח בתקופה בה הצהיר בפני XXXX כי ערך את צוואתו, וצורפו לו מסמכים רפואיים.
- 26
- 27 19. בתצהיר המשלים, מציינת הנתבעת 2 כי מצבו הקוגניטיבי של המנוח החל להתדרדר בחודש
- 28 ינואר 2014, עת נפל באוטובוס בדרכו לעבודה (סעי' 2 לתצהיר המשלים) וכי מאז אותה נפילה
- 29 חל שינוי במצבו הקוגניטיבי (סעי' 5 לתצהיר המשלים).
- 30 כך, בדה המנוח אירועים שכלל לא התרחשו, כגון גירושו ממשרדו של רואה החשבון שלו,
- 31 ודרישה לכספים לא לו (סעי' 8-9 לתצהיר המשלים). בנוסף, חל שינוי באופן בו התבטא המנוח,

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

- 1 והוא נהג לקלל את בני משפחתו ואת לקוחותיו, ולצעוק עליהם. המנוח הרחיק עד כדי השמעת
2 איום ברצח התובעת 1 (סעי' 10 ו-13 לתצהיר המשלים).
3
4 20. לאחר ביקורם של XXXX אצל המנוח, נבדק המנוח בחודש מרץ 2016 במרפאה גריאטרית,
5 כאשר בסיכום הביקור מופיעה התייחסות למצבו הקוגניטיבי באותה עת. סיכום ביקור זה
6 וסיכומי ביקורים נוספים צורפו לתצהיר המשלים.
7
8 וכך נאמר בסיכום הביקור:
9
10 "שיתוף פעולה מלה (כך במקור, א.ג.). אך דיבור דל. קצת איטי. זיכרון אוטוביוגרפי שמור
11 חלקי. התמצאות חלקית מקום ובזמן זיכרון אפיזודי ירוד. מבצע פקודות פשוטות ורב
12 שלביות. MMSE18/30, במיוחד על חשבון זיכרון טווח (כך במקור, א.ג.). אפיזודי. תפקודים
13 ויזומוטוריים לקויים. שיפוט לקוי. מבחן שעון תקין...
14 לסיכום:
15 מדובר בחולה עם בעיות:
16 1. ירידה קוגניטיבית בתחום דמנציה עם שינויים פסיכוטריים..."
17
18 בשולי סיכום הביקור מתייחסת הד"ר אוה מזורץ, אשר בדקה את המנוח, לתלונות החולה,
19 ומוסיפה, כי "החולה לא מתלונן, לפי דעתו הכל בסרב (כך במקור, א.ג.)",
20 בכל הנוגע לדברי בתו של המנוח נאמר:
21 "ירידה בזיכרון בשנים אחרונות עם החמרה תוך חודשים לאחר שינוי מקום מגורים. שוכח
22 חפצים. פעולות
23 - חל שינוי בהתנהגותו: מאשים בני משפחה על גניבת כספים, ביצוע נזק לאסק (כך במקור,
24 א.ג.), מחשבות רדיפה.
25 - מצברוח לא יציב, פלוקטואטיבי. מדי פעם מתנהג רגיל. מדם. מתפרץ".
26
27
28 בסיכום הביקור מחודש מאי 2016, מציינת הד"ר מזורץ, כי הנתבעת 2 הגיעה ללא המנוח, וכי
29 לדברי הנתבעת 2:
30
31 "הקלה מיעוטית בהתנהגות, אך עדיין שינויים שמתבטאים בגסות, עלימות מילולית (כך
32 במקור, א.ג.). כלפי משפחה. שכחת פעולות. חפצים".
33 הרופאה קבעה:

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

- 1 "מדובר בחולה עם ירידה קוגניטיבית עם סימנים פסיכויים... עקב דמנציה מתקדמת
2 החולה זקוק לביצוע אפוטרופוס"
3
4 בסיכום ביקור נוסף, בו נבדק המנוח ביולי 2016 על ידי הדר' מזורץ, ציינה הרופאה כי חלה
5 התדרדרות בתפקודו הפיזי של המנוח, כי לא חלה החמרה במצבו הקוגניטיבי, לדברי בתו, וכי
6 "מדובר בירידה קוגניטיבית בתווס (כך במקור, א.נ.) דמנציה מתקדמת עם שינויים
7 בהתנהגות".
8
9 המסמכים הרפואיים תומכים בדברי הנתבעת 2 בתצהירה אודות התנהגותו של המנוח
10 בתקופה הרלוונטית.
11
12 21. הנתבעת 2 סיפרה בעדותה, כי הגישה את התצהיר המשלים מתוך הבנה ש"דברים שנשמעים
13 מהצד שלכם כל הדברים שעשו מהצד שלכם קרו בזמן דמנציה, לכן היה צורך לאסוף את
14 המסמכים ולדבר על הדמנציה, התצהירים שלכם הביאו אותנו למצב שאנו חושפים מצב
15 שאבא שלי כאב לו להיות במצב הזה, זה משהו שאבא שלי לא מתגאה בו" (עמ' 83 ש' 23-
16 26).
17 הנתבעת 2 התייחסה לדבריה לבית המשפט בראשית ההליך, אז טענה:
18
19 "אבא שלי שנים לפני שהוא נפטר הוא נפל ונחבל בגופו ומאז המצב הקוגניטיבי שלו הדרדר,
20 הוא התחיל לשכוח המון דברים, מס' טלפונים ולכן הולך ואיפה היה ואם לקח ת.ז. אם לאו,
21 כל מיני דברים כאלה. המצב הבריאותי גם הדרדר. זה היה בערך ב- 2014, ארבע שנים לפני
22 מותו, היה בן 84. בארבע שנים לפני הפטירה היה שוכח דברים אך לא ברמת דמנציה" (עמ'
23 6 ש' 11-8).
24
25 הגם שהדברים תואמים את האמור בתצהירה בכל הנוגע לתיאור התהליך שעבר על המנוח,
26 הבהירה כי "אמרתי דבר שהוא נכון. השופטת שאלה אותי מה היה המצב הקוגניטיבי שלו
27 אז אמרתי לה, ש- 4 שנים לפני מותו, הוא היה שוכח דברים, אך לא ברמה דמנציה. היו לו
28 כל מיני שכחה. אבל דמנציה התחילה לו..
29 דמנציה נכנס ב- 4 שנים שנשאר. 4 שנים לפני שהוא נפטר, היה ככה, והדמנציה נכנסה
30 בין זה לבין שהוא נפטר" (עמ' 84 ש' 12-8).
31

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

- 1   22. הטענה כי המנוח חווה ירידה קוגנטיבית בשנים האחרונות לחייו נשמעה מפי עדים נוספים :
2
3   א. הגב' XXXX נשאלה :
4   "ש. ידעת שב-3 שנים האחרונות המנוח היה דמנטי?
5   ת. לא יודעת אם זה היה ב-3 שנים האחרונות אבל כן שמתי לב לסימנים. הוא
6   דיבר יותר מידי לא בהקשר כשנפגשו. היו קצת סימנים" (עמ' 21 ש' 9-11).
7   ב. מר XXXX השיב בעניין זה :
8   "לשאלת ביהמ"ש האם היה לי קשר עם המנוח עד פטירתו אני משיב שכן. לקראת
9   הסוף הוא היה קצת שוכח דברים. חודש חודשיים לפני שנפטר" (עמ' 25 ש' 27-28).
10   ג. מר XXXX התבטא אף הוא בסוגיית מצבו הקוגניטיבי של המנוח בשנים שקדמו
11   לפטירתו :
12   "ש. מה ידעת על המנוח בשנה האחרונה לחייו מבחינה קוגניטיבית?
13   ת. הייתה בעיה איתו. הוא נפל לפעמים באוטובוס. היו סימנים של דמנציה.
14   בן אדם שמתחיל עם זה הוא לא מקבל את זה והמצב הידרדר. עצוב.
15   ש. במה זה התבטא?
16   ת. הוא היה בעניין שלו. הוא לא שיתף. זה לא אותו XXXX שהיה. הוא לא
17   תפקד, היה לו מטפל. הוא גם לא שלט בצרכים לפעמים.
18   ש. אני מדבר על השנה האחרונה בחייו?
19   ת. הוא לא היה בעניינים ממש" (עמ' 27 ש' 13-20).
20
21   ד. הגב' XXXX העידה, כי המנוח חווה ירידה קוגניטיבית בשנים האחרונות לחייו, וכי
22   הדבר התבטא בחזרה על משפטים ובשכחה קלה (עמ' 33 ש' 8-5, 14-16).
23
24   ה. הגב' XXXX סיפרה, כי המנוח היה דמנטי בשנתיים האחרונות לחייו, (עמ' 46 ש'
25   22-23) וכי דיבר בצורה לא הגיונית, וקילל (עמ' 46 ש' 30 ו- עמ' 47 ש' 3-2), וכדבריה :
26   "פתאום היה מקלל, ואני זוכרת שבשיחות היה אומר איזו מילה והייתי אומרת ל
27   XXXX שזה לא אבא שלו. ראינו בצורת הדיבור שלו שמשוהו לא רגיל".
28

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

- 1   ו. מר XXXX התייחס אף הוא לכך שהמנוח היה דמנטי בשנות חייו האחרונות, ודמיון
2   אירועים שלא קרו, כגון גירושו על ידי רואה החשבון (ראו עמ' 54 ש' 22-23, 26-29).
3
- 4   ז. מר XXXX העיד: "מאז ש XXXX נפל הוא היה איש שונה" (עמ' 69 ש' 2).
5
- 6   ח. מר XXXX טען כי המנוח נכנס למצב דמנציה בשנה האחרונה לחייו (עמ' 59 ש' 13-
7   17).
8
- 9   23. לעומת זאת, התובעים ועדיהם שללו את הטענה כי המנוח סבל מדמנציה:
10
- 11   א. מר XXXX, המתגורר בחו"ל, טען כי בביקורו בארץ בחודש 2/16, "לא ראיתי בכלל
12   סימנים של דמנציה אצל XXXX" (עמ' 92 ש' 3).
13   ולאחר מכן: "לא היו סימני של דמנציה. הוא היה שוכח דברים ממה שראיתי
14   בביקור שלי אצלו בבית ב- 2016" (עמ' 97 ש' 20-21).
15   אולם בהמשך הודה: "אני חושב שהיתה לו שיכחה. בתקופה שהייתי שם ראיתי
16   שהוא שוכח דברים" (עמ' 98 ש' 23-24).
17   הוא לא סבר כי שכחה וביטויי כעס כלפי הנתבעות העידו על מחלה ממנה סבל המנוח
18   (עמ' 98 ש' 19-21), וזאת על אף שהעלה פעמיים את סוגיית הצוואה בפני המנוח, בשל
19   בעיית זיכרון אצל המנוח.
20
- 21   ב. הגב' XXXX אשר ביקרה אף היא את המנוח באותה עת שללה סימני דמנציה אצל המנוח
22   בזמן הביקור בארץ (עמ' 107 ש' 6, עמ' 114 ש' 9).
23
- 24   ג. הגב' XXXX טענה באופן נחרץ: "לא היה שום דמנציה" (עמ' 114 ש' 25). אולם, גם היא
25   הודתה: "הוא היה כועס, לא היה אותו אדם" (עמ' 118 ש' 3).
26
- 27   ד. התובע 1 נשאל אף הוא אודות מצבו הקוגניטיבי של המנוח וטען:
28   "ש. האם ראית סימנים של דמנציה?
29   ת. לא" (עמ' 123 ש' 11-12).
30
31

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

24. עדויות התובע והעדים מטעם התובעים אינן תואמות את העולה מן המסמכים הרפואיים האובייקטיביים שהונחו בפני בית המשפט. התובע ועדים אלה טענו כי המנוח לא סבל כלל מדמנציה או מבעיות זיכרון, אולם הדברים עומדים בסתירה לעדויות עדי הנתבעים, גם אלה שהכירו את המנוח היכרות עמוקה ובילו רבות במחיצתו, גם אלה שאינם צד לסכסוך בין הצדדים.
- זאת ועוד, ב"כ התובעים לא ביקש כלל לחקור את הרופאה החתומה על מסמכים אלה, והסתפק בהתנגדות להגשת המסמכים ובטענה כי היה על הנתבעים להגיש חוות דעת מומחה תחת הגשת המסמכים. טענות אלה נדחו בהחלטה מיום 12.2.20.
- בנסיבות אלה, ובשעה שלפני בית המשפט הונחו מסמכים רפואיים אובייקטיביים, אשר רובם מתבססים על בדיקת המנוח בידי הרופאה הגריאטרית, יש להעדיף את גרסת הנתבעים, אשר לא נסתרה, ולדחות את גרסת התובעים באשר למצבו הקוגניטיבי של המנוח בשנים שקדמו לפטירתו, ולא כל שכן בשנת 2016, השנה בה בוצעו הבדיקות ונקבע כי המנוח סובל מדמנציה.
25. נשוב כעת לעדותו של מר XXXX, לפיה מסר לו המנוח שערך צוואה. מעבר לסתירות שנמצאו בעדות, ואשר פורטו לעיל, סתירות אשר יש בהן כדי לפגוע במהימנותו של העד, הרי שגם אם אמר המנוח בחודש 2/16 כי ערך צוואה, לא ניתן לסמוך על הדברים.
- בעת ההיא אובחן המנוח כדמנטי, וסבל מירידה קוגניטיבית אשר התבטאה בליקויים בזיכרון לטווח הארוך והקצר. בהינתן מצב של זה המנוח, אין לסמוך על דבריו למר XXXX, ככל שאכן נאמרו, ואין לקבוע כי המנוח אכן זכר את דבר קיומה של הצוואה.
- מנגד, עדותו של מר XXXX, לפיה סיפר לו המנוח כי לא ערך צוואה, מספר פעמים ולכל המאוחר בשנת 2013 אינה מעוררת ספק, שכן לא הובאו כל תימוכין לכך שהמנוח סבל מבעיית זיכרון או מלקות קוגניטיבית בתקופה זו.
- גם אמירות ספורדיות מפי המנוח, כפי שהובאו על ידי הגב' XXXX, בהן התבטא כי הוא מבקש להעביר את עזבונו לילדיו, תומכות במסקנה כי המנוח סבר, באמת ובתמים, כי לא ערך צוואה, וחפץ להעביר את כל שהיה לו לילדיו ולרעייתו.

נסיבות עריכת הצוואה

26. המנוח נישא לאשתו הראשונה, XXXX, בשנת 1970. הם התגרשו זה מזה בשנת 1976 (תעודות הנישואין והגירושין צורפו כנספחים א' ו- ב' להתנגדות). השניים נפרדו בחלוף

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

- 1 חודשיים מנישואיהם (ראו עדותו של התובע 1 בעמ' 128 ש' 20-21) וניהלו הליך גירושין
2 במשך 6 שנים.
3 הנתבעת 1 לא הכירה בעת ההיא את המנוח, ועדויות אודות נישואיו הראשונים נשמעו מפי
4 בני משפחתו האחרים.
5 התובע 1 סיפר על הליך הגירושין:
6 "כן. הם התחתנו ותוך זמן קצר, תוך חודש משהו כזה אשתו פתאום החליטה ללכת לחברה
7 הטובה שלה שהן עבדו הרבה שנים בתור אחיות בפקיסטן. היא רצתה ללכת לעשות אצלה
8 שבת ו XXXX אמר שהוא לא רוצה ללכת והוא אמר לה, את לא תלכי אבל היא התעקשה
9 ואמרה שאם הוא לא בא היא תלך. הוא אמר לה שאם היא הולכת, היא לא חוזרת הביתה.
10 מאז התחילו הסכסוכים ואחרי 6 שנים הוא התגרש. הוא התגרש ב- XXXX ולא ב-
11 XXXX" (עמ' 128 ש' 23-27).
12 וכן, בתצהירו של מר XXXX:
13 "ב- 1970 XXXX התחתן עם XXXX. אני זוכר שהם היו ביחד רק זמן קצר, אולי שני
14 חודשים ובתקופה הנותרת של הנישואים הם היו בהליכי גירושים. הוא התגרש מ XXXX
15 בדצמבר 1976" (סעי' 7 לתצהיר).
16
17 27. הצוואה, שנערכה בשנת 1973, בכתב ידו של המנוח בשפה האנגלית, והופקדה בבית המשפט
18 המחוזי בבאר שבע, נעשתה על ידי המנוח בעיצומו של הליך הגירושין בינו לבין רעייתו
19 הראשונה. איש לא ידע על עריכת הצוואה במועד עריכתה, ויש לקבל את טענת הנתבעים, כי
20 הצוואה נערכה מתוך חשש של המנוח כי ילך לעולמו טרם שיתגרש מאשתו הראשונה, והיא
21 תזכה בעיזבונו.
22
23 מר XXXX הסכים כי הסיבה לעריכת הצוואה הייתה רצונו של המנוח להבטיח שרעייתו
24 הראשונה לא תקבל דבר, הגם שהוסיף: "זו הייתה הסיבה של הצוואה שלו. לצוואה אין
25 מועד תפוגה וצריך לקיים אותה". (עמ' 105, ש' 3).
26
27 יחסי המנוח ובני משפחתו
28

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

- 1 התובעים ציירו תמונה, לפיה יחסי המנוח עם רעייתו ובתו היו רעים, ולוו בתחושות כעס אצל
2 המנוח, תחושות אותן חלק עם התובעים והעדים מטעמם, בני משפחה נוספים. בכך יש,
3 אליבא התובעים, כדי ללמד כי לא זו בלבד שהמנוח היה ער לקיומה של הצוואה, הוא אף חפץ
4 להותירה בעינה על אף חלוף השנים, שכן היא תאמה את רצונו שלא להוריש דבר לרעייתו
5 ולבתו אחר מלאת ימיו.
6
7 הנתבעים, לעומת זאת, טענו ליחסי משפחה אוהבים בין המנוח לבין בני משפחתו, והדברים
8 נתמכו על ידי העדים מטעם הנתבעים, אשר חלקם אינם בני משפחה ואין להם כל זיקה
9 לסכסוך בין הצדדים.
10
11 גרסת התובעים אינה נקיה מספקות, שכן גם התובעים מסכימים, כי בין המנוח לבין הנתבע
12 3, בנו, שררו יחסים טובים. בנוסף, דווקא עם אחיו, התובע 1, הסתכסך המנוח ובין השניים
13 נוצר נתק לאורך כ- 16 שנים. גם קשריו עם אחייניו, הזוכים הנוספים על פי הצוואה, לא היו
14 קרובים כלל וכלל.
15
16 29. בכל הנוגע ליחסי המנוח עם התובעים, נשמעו עדויות רבות:
17
18 א. מר XXXX, סיפר כי היה מודע לסכסוך הארוך בין המנוח לתובע 1 (עמ' 15 ש' 14-
19 17). ביחס לשני התובעים האחרים, ציין מר XXXX כי הוא לא שמע על קשר כלשהו
20 בין המנוח לבנים לאורך השנים (עמ' 15 ש' 11-9, עמ' 16 ש' 13).
21
22 ב. הגב' XXXX העידה כי ידעה על נתק בין המנוח לבין התובע 1 (עמ' 20 ש' 20-23).
23
24 ג. גב' XXXX, שמעה מפי המנוח על הסכסוך בינו לבין התובע 1: "הוא סיפר לי שיש
25 אח שעבד איתו בחנות, רימה אותו, גנב ממנו וזהו." (עמ' 47 ש' 21).
26
27 ד. מר XXXX הבהיר, כי נעשו ניסיונות לאורך השנים לגשר על הקרע בין המנוח לתובע
28 1, וכי המנוח "בשום אופן לא רצה לדבר איתו" (עמ' 65 ש' 6-7). לטענתו, כאשר חודש
29 הקשר בין השניים, היה המנוח מנותק מהמציאות (עמ' 65 ש' 1).
30
31 ה. מר XXXX אישר כי ידע על הנתק בין המנוח לתובע, שארך 16 שנים (עמ' 93 ש'
32 27-28).

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

- ט. מר XXXX העיד כי היחסים בין המנוח למשפחתו היו "הכי טובים שיכולים להיות" (עמ' 67 ש' 20). הוא שלל כל טענה ליחס גרוע לו זכה המנוח מן הנתבעת ובעלה "שטויות, אין דבר כזה" (עמ' 68 ש' 26), והוסיף: "אם לי לא סיפר אז לאף אחד לא סיפר" (עמ' 69 ש' 16).
- י. מר XXXX סיפר כי לאורך 30 שנה בהן התגורר בחו"ל, פגש במנוח כ- 3 פעמים, אולם שמע מהתובע 1 סמוך לבואו ארצה ב- 2016 את הדברים הבאים:
- " XXXX סיפר לי ש XXXX אומר שהוא מדוכא וכועס מאוד על אשתו ועל הבת שלו ועל XXXX ולא נותנים לו כבוד, לא נותנים לו כסף לקנות משהו ועשו ממנו אפס בחנות שלו, נידו אותו והוא נשאר ללא מעשה בחנות או כאב למשפחה והוא היה אב כל השנים לכולם" (עמ' 94 ש' 29-27).
- הוא תיאר דברים ששמע מפי המנוח אודות הנתבעות בביקורו בארץ ב-2/16: "הוא אמר שאם היה לו סכין היה הורג את XXXX ואת אשתו. XXXX כעס עליהן באופן קיצוני. XXXX היה אדם רגוע מאד, ובשבילו לומר מילים כאלה נוראיות משמע שהוא מאד מאד כעס" (סעי' 31 לתצהיר).
- יא. רעייתו, הגב' XXXX, אישרה כי המנוח אהב את הנתבע 3 "כמו שכל אחד אוהב את הבן שלו" (עמ' 110 ש' 24), לדבריה, המנוח דיבר תמיד דברים טובים על בנו (עמ' 110 ש' 27).
- יב. הגב' XXXX סיפרה אף היא, כי המנוח בא לביתה בשנת 2016 והביע כעס על הנתבעות "הוא אמר שהיה מוכן לדקור אותם, את שניהם וגם את XXXX" (עמ' 118 ש' 10-11).
- יג. התובע 1 הודה לגבי הנתבע 3 "הוא לא עשה שום דבר רע לאבא שלו" (עמ' 129 ש' 4). הוא לא ידע לספר על סכסוך שהיה עד לו בין הנתבעת 2 לאביה (עמ' 129 ש' 5-7), ובנוגע לנתבעת 1 ציין "כל הזמן היה להם סכסוך בשביל האוכל" (עמ' 129 ש' 10).
- יד. התובע 2, אשר כאמור לא היה קרוב למנוח, הודה כי יחסי המנוח והנתבעים היו תקינים:
- "ש. מכל הפעמים שראית את המנוח ואת המשפחה שלו, ראית משהו שהוא לא

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

- 1 אהבה משפחתית?
- 2 ת. אין ספק, אני בטוח שאהב אותם אבל גם אותי אהב וגם את אחותי.
- 3 ש. אתה אומר שאין ספק שהוא אהב את המשפחה שלו.
- 4 ת. ברור.
- 5 ש. ספר לנו מה ראית שאתה יכול לומר שאהב את המשפחה שלו?
- 6 ת. התנהגות נורמטיבית כמו כל אבא" (עמ' 137 ש' 9-3).
- 7
- 8 32. לאחר בחינת העדויות הרבות שנשמעו בפני בית המשפט בסוגיה זו, ובשים לב בייחוד לדברי
- 9 העדים אשר אינם קרובים למי מן הצדדים להליך, עדים אשר הכירו את המנוח לאורך שנים,
- 10 ניתן לקבוע כי המנוח היה קרוב לנתבעים, חש גאווה בגינם ואהב אותם, וכי טענת התובעים
- 11 לעניין מערכת היחסים העכורה לא הוכחה כלל. הדברים נכונים על אחת כמה וכמה ביחס
- 12 לנתבע 3, לגביו לא נטען כי דבר מה העיב על מערכת יחסיו עם המנוח, מעבר לטענה סתמית
- 13 של התובע 1 בתצהירו: "יחסו ל XXXX גם השתנה בסוף ימיו, שכן XXXX נישא לטחותו
- 14 (כך במקור, א.נ.) של XXXX (בעלה של XXXX) ולצערו XXXX ראה כי XXXX נשלט
- 15 לחלוטין ע"י XXXX וע"כ הוא היה חלק מה "חבילה" (ראו סע' 39 לתצהיר התובע). איש
- 16 לא שב, כאמור, על טענה זו.
- 17
- 18 33. בנוסף, לו נקבל את טענת התובעים, כי המנוח חפץ להוריש את רכושו להם בשל שנאתו לבני
- 19 משפחתו, הנתבעים, לא ניתן ליישב טענה זו עם קיומו של סכסוך ארוך שנים בין המנוח לבין
- 20 התובע 1, סכסוך שעל קיומו לא חלק איש.
- 21
- 22 לא הובא כל נימוק המניח את הדעת לכך שהמנוח ביקש להותיר חלק מרכושו לאחיו, עמו
- 23 הסתכסך, ולכך שביקש להדיר את הנתבעים מעיזבונו, בלא שהוכח קיומו של סכסוך ביניהם.
- 24 גם הדברים שיוחסו למנוח בתקופת חייו האחרונה, דברי זעם ואיומים כלפי הנתבעות,
- 25 משתלבים עם מחלתו ואין בהם כדי להצביע על רגשותיו האמיתיים כלפי הנתבעים. הדברים
- 26 נתמכים בסיכום הרפואי מחודש מאי 2016, המציין כי המנוח סבל מירידה קוגניטיבית עם
- 27 סימנים פסיכויטיים.
- 28 טענת ב"כ התובעים בסיכומיו, לפיה המנוח נתן לנתבעים בחייו, וחפץ להיטיב עם התובעים
- 29 לאחר מותו הועלתה לראשונה במסגרת הסיכומים, ואינה נתמכת במאומה.
- 30

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

- 1 נוסף ונתייחס לאופן בו ניהלו התובעים את ההליך. 34.
- 2 מחד, העלו התובעים טענות בדבר יחסים קרובים שניהל המנוח עם בת דודתו, הגב' XXXX,
- 3 אשר הייתה המאהבת שלו, ורק אותה אהב אהבת אמת (ראו סעי' 37 לתצהיר התובע 1, סעי'
- 4 38-39 לתצהיר מר XXXX). מאידך, בחרו שלא להביא את הגב' XXXX לעדות.
- 5
- 6 לדברי התובע 1, אשר נשאל בעניין זה:
- 7 **"למה לא הבאת את XXXX לעדות, האהובה והפילגש שלו?"**
- 8 **ת. אני התקשרתי אליה וביקשתי ממנה לבוא ולהעיד והיא אמרה לי שהיא מבקשת**
- 9 **לא להכניס אותה בעניינים שלנו כי אם היא תבוא לביהמ"ש היא יודעת ש XXXX**
- 10 **תתחיל לקלל אותה ולהגיד לה שהיא זונה" (עמ' 129 ש' 19-22 לפרוטוקול).**
- 11
- 12 35. הלכה פסוקה וידועה היא כי הדרך בה מנהל בעל דין את עניינו בבית המשפט (כגון: אי הבאה
- 13 ראייה, אי השמעת עד וכו') היא בעלת משמעות ראייתית: הדעת נותנת, כי ככל שיש בחומר
- 14 הראיות כדי לסייע לבעל דין, יביאו בעל הדין בפני בית המשפט; בהעדר הסבר אמין וסביר
- 15 להימנעות מהבאת הראיה יפעל הדבר לחובת בעל הדין באשר הוא מקים לחובתו חזקה
- 16 שבעובדה, ולפיה דין ההימנעות כדין הודאה בכך, שאילו הובאה אותה ראייה הייתה פועלת
- 17 לחובת הנמנע ותומכת בגרסת היריב (ע"א 989/03 חוטר ישי משרד עו"ד נ' חיינזון, פ"ד
- 18 נ"ט(4) 796, 808). בנוסף, אי הבאתו של עד רלוונטי מעוררת, מדרך הטבע, את החשד כי יש
- 19 דברים בגו, וכי בעל הדין שנמנע מהבאתו, חושש מעדותו ומחשיפתו לחקירה שכנגד (ע"א
- 20 4226/05 בנק אגוד לישראל בע"מ נ' סאטא אטיאס שלעיל, סעיף 7 לפסק הדין).
- 21 ממילא, פועלת אי הבאתה של הגב' XXXX לעדות לחובת התובעים, שכן מדובר בעדה אשר
- 22 נטען כי הייתה קרובה למנוח, והיה ביכולתה לשפוך אור על מערכת יחסיו עם הצדדים להליך.
- 23 36. זאת ועוד, הנתבעת 1 והנתבע 3 לא נחקרו כלל בפני בית המשפט, והנתבעת 2 נחקרה על
- 24 התצהיר המשלים בלבד.
- 25 ב"כ התובעים טען, כי התובעים הגישו כתצהיר עדות ראשית את התצהירים שצורפו לכתב
- 26 ההתנגדות, כי אין מדובר בתצהירי עדות ראשית ואין לחקור את מגישי התצהירים. הוא
- 27 הוסיף ודרש כי הנתבעים יגישו תצהירי עדות ראשית. טענה זו הועלתה בדיון שנועד לחקירת
- 28 הנתבעים, ונדחתה על ידי בית המשפט ביום 12.2.20, תוך הפנייה להוראת תקנה 258(ד)
- 29 לתקסד"א, הקובעת כי על תצהיר המוגש בתמיכה לכתב טענות תחול הוראת 169 (ב)
- 30 לתקסד"א, כך שתצהיר זה יכול לשמש כתצהיר עדות ראשית.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

1
2 התנהלות זו פועלת אף היא לחובת התובעים, שכן בהעדר חקירה נגדית של המצהיר, יראה
3 בית המשפט בדרך כלל את העובדות כפי שהן מפורשות בתצהיר, כעובדות שאין חולקין עליהן
4 (ע"א 2877/92 עבד אל לטיף נ' מורשת בנימין).

הדין הנוהג

צוואה שנשתכחה

5
6
7
8
9
10 37. העיסוק בצוואה שנשתכחה, אינו שכיח בפסיקה הקיימת.

11
12 ב- ת"ע 7355/89 בורשטיין נ' מסר, עסק ביהמ"ש המחוזי (מפי כב' השופט שטרוזמן) בצוואה
13 שנשתכחה, וקבע בין היתר כי:

14 "השיכחה היא מידת אנוש והאפשרות, שהמנוח לא זכר את צוואתו מ-1967,
15 נראית בעיניי מתקבלת על הדעת.

16 החיוב, אם קיים חיוב על פי דין, לקיים צוואה שנשתכחה וברור שאין בה לקיים
17 את דבר המת, יכול להביא לתוצאות בלתי נסבלות.

18 נניח שבחור צעיר לימים וחסר כל מבטיח לנערותו, בחירת לבבו, את כל רכושו
19 והוא מוכיח לה את אמינותו בהעלותו על הנייר בכתב ידו ובחתימתו את צוואתו,
20 המעניקה לה את כל אשר לו וכל אשר יהיה לו ברבות הימים. צוואתו נכתבת
21 בצלילות הדעת ובכנות, כי ליבו הלך שבי אחריה והיא מקבלת את הצוואה
22 ושומרת אותה בביתה. חלף זמן, האהבה בינו לבינה חלפה ונפרדו דרכיהם כעבור
23 שנים, כאשר הלך אותו בחור לעולמו שבע ימים ורב פעלים והוא בעל ממון רב,
24 מניות ומגרשים, מקרקעין ומפעלים, ומשאיר אחריו אשה, שהיתה אהובת ליבו
25 עשרות שנים, בנים ובנות, שלא היה גבול למסירותו אליהם ולאהבתם אליו,
26 מופיעה אותה נערה, שהיא כבר גברת כבודה, שולפת את אותה צוואה ואומרת:

27 "הכל שלי, כי כך ציווה בעבר אהובי, שאת זכרו אני נוצרת בלבי". האם, בהיעדר
28 ראיה כתובה על ביטול הצוואה לא יהיה מנוס מפסיקה המצווה על קיומה ואגב
29 כך מנשלת את משפחת המנוח מנכסיו?! הוא, בוודאי, שכח אותה צוואה,
30 שנכתבה בלהט הנעורים, וסמך על היותם של רעייתו, בניו ובנותיו יורשיו על פי
31 דין, כך שלא נזקק לרישום צוואה, המנחילה את רכושו ליורשיו על פי החלוקה
32 הקבועה בדין. האמנם ייפרדו הדין והצדק בפסיקת בית המשפט אשר יקבע, כי
33 מן הדין לקיים את הצוואה למרות עיוות רצונו של הנפטר כתוצאה מכך? 2.מידת

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

1 הדין מגמת השפיטה צריכה להיות מכוונת למשפט צדק, כלומר, על הפסיקה
2 להגיע לתוצאה נכונה וצודקת. במשפט על תוקפה של צוואה הציפיה היא לפסק-
3 דין, המקיים את רצונו האמיתי של המצווה אחר פטירתו".
4

5 כב' השופט שטרוזמן הדגיש באותה פרשה כי בישראל לא קיימת הוראת חוק המורה על ביטול .38
6 צוואה בשל שינוי נסיבות, אולם בהתבסס על פסיקה מתחום פרשנות חוזי ביטוח (ע"א
7 138/74 חסקין נ' חסקין), סבר כי יש מקום לתור אחר כוונתו האמיתית של המנוח ובנסיבות
8 מתאימות לקבוע כי הצוואה בטלה. כך קבע כי:

9 "למרות ההבדל בין דיני החוזים והביטוח לבין חוק הירושה, איני סובר שאין
10 ללמוד גזירה שווה מהפרשנות המפקיעה זכות הנהנית על פי פוליסה בגלל
11 גירושה, לפרשנות הראויה לביטול זכותם של נהנים על פי צוואה, בגלל כישלון
12 מטרתה כתוצאה משינויים במעמדם של הנהנים הנקובים בצוואה (כתוצאה
13 מפטירתם), או בגלל ריחוקם של צאצאיהם מליבו של המנוח בשנים שקדמו
14 לפטירתו".
15

16 בית המשפט העליון ב-ע"א 5654/92 בורשטיין נ' מסר, הפך את נימוקי פסק הדין בקבעו כי .39
17 אין להיזקק לנסיבות חיצוניות מקום בו לשון הצוואה ברורה. עם זאת, אישר ביהמ"ש העליון
18 את התוצאה אליה הגיע ביהמ"ש קמא, מכוח הוראת סעיף 49 לחוק הירושה, לפיה, אם מתו
19 הזוכים לפני המצווה, ואם נותרו לו צאצאים, הם ירשו אותו במקום הזוכים.
20 כך, נקבע בפסק הדין כי:

21 "כאמור, השתית בית המשפט קמא את מסקנתו בדבר בטלותה של הצוואה על
22 אומד דעת המצווה כפי שהשתמע מנסיבות העניין. אולם איני רואה להזדקק
23 לנסיבות חיצוניות לצוואה שעה שלשונה ברורה. זה הכלל שביסוד סעיף 54 לחוק
24 הירושה...
25 ...

26 כאמור, לשון צוואתו של המנוח ברורה, והוראותיה משתלבות זו בזו ויש בהן
27 ללמד על כוונתו. ואילו בית המשפט קמא הגיע למסקנה, שאין בידי לקבלה,
28 דבר בטלות הצוואה, מתוך שהדריך עצמו על אומד דעת המנוח מנסיבות
29 חיצוניות לצוואה ובמנותק מהוראות הצוואה עצמה...
30 ...

31 ...שבנסיבותיו הספציפיות של המקרה ייתכן שצדק השופט המלומד בסברתו
32 שאילו היה המנוח נשאל בעת פטירתו אם מעדיף הוא את בנו על צאצאי אחיו

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

1 היה משיב על שאלה זו בחיוב; דא עקא, ששומה עלינו לפעול במקרה שלפנינו
2 על יסוד שיקולים נורמטיביים ולא על יסוד שיקולים אינדיווידואליים של
3 צדק, העשויים להשתנות ממקרה למקרה".

4
5 40. ב- ת"ע 948-02-09 סלים עלימי נ' אליאס עלימי, נדרש כב' סג"נ השופט זגורי לסוגיית צוואה

6 שנשתכחה. לאחר שסקר את הפסיקה הקיימת בעניין בורשטיין, קבע כי:

7 "ח. זה המקום לציין, כי זולת המקרה לעיל לא מצאתי (וכך גם ב"כ היורשים על
8 פי דין), כל מקרה אחר בפסיקה שדן בטענה "שנשתכחה מלבו של המצווה
9 צוואתו", או כי "שינוי נסיבות הצדיק פרשנות המבטלת את הצוואה" ולא
10 סברתי שמקרה זה אמור להיות חריג בתבנית נוף הפסיקה.

11 ט. יחד עם זאת, הנסיבות שבפניי אכן חריגות ויוצאות דופן; מדובר בחלוף של
12 34 שנים מאז מועד עריכת הצוואה ועד מועד פטירת המנוח. מדובר בשינוי
13 נסיבות מהותי המתבטא בפטירת אשת המנוח עוד בחייו וזאת כעשרים שנה
14 לפני שהוא נפטר ומדובר בצוואה ששותקת לחלוטין ביחס לנסיבות של פטירת
15 "היורש הראשון", (קרי אשת המנוח), עוד בחיי המנוח.

16 י. רוצה לומר, כי אין בידי לפעול על פי פסיקת בית המשפט המחוזי בעניין מסר
17 נ' בורשטיין, בייחוד שעה שטעמיה לא אומצו בפסיקת בית המשפט העליון. יחד
18 עם זאת, סבורני כי מדובר בנסיבות מיוחדות, אשר משליכות על המהלך הפרשני
19 של הוראות הצוואה והדין החל עליה.

20 יא. אכן כדברי כב' השופט שטרזמן "שכחה היא מידת אנוש והאפשרות
21 שהמנוח לא זכר את צוואתו מתקבלת על הדעת". דברים אלה מוצאים חיזוק
22 בראיות שלפניי".

23
24 41. בת"ע 32072-10-13 פלוניס נ' אלמוניס, קבעה כב' השופטת גורביץ שינפלד כי לאחר פסק

25 הדין בעניין בורשטיין, ניתן ע"י כב' השופט ברק פסק הדין ב- ע"א 1900/96 טלמצ'ו נ'
26 האפוטרופוס הכללי, בו נקבע כי בכל מקרה ניתן לפנות לנסיבות חיצוניות בעת מלאכת
27 הפרשנות. משכך, הגיעה כב' השופטת גורביץ לכלל מסקנה כי:

28 "במקרה כאן, מצאתי כי "לשונה הפשוטה" של הצוואה אינה עונה על רצון
29 ואומד-דעת המנוחה למרות שלכאורה הוראותיה ברורות.

30 לטעמי המקרה כאן, הוא אחד מבין מקרים נדירים בהן יש לקבוע כי הצוואה
31 היא צוואה שנשתכחה, לפנות לנסיבות החיצוניות ולא לפרש הצוואה בהתאם.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

1 מהעדויות שנשמעו הגעתי לכלל מסקנה כי הצוואה מיום 30.8.1980 נשתכחה על
 2 ידי המנוחה ואינה משקפת את רצון המנוחה. כן הגעתי למסקנה כי תובע 1
 3 הסתיר קיומה במכוון הן מהמנוחה והן מאחיו, כשהוא "אורב" לשעת הכושר".
 4 בנסיבות אלו מצאתי כי יש לפרש ולהשלים החסר בצוואה בהתאם לנסיבות,
 5 עמדותיה ויחסה של המנוחה לילדיה, שהשתנו – מאז מועד עריכת הצוואה, 33
 6 שנים טרם פטירתה...
 7

...

8 ...משמעות העובדה כי מדובר בצוואה שנשתכחה היא כי כאשר הנסיבות
 9 החיצוניות מצביעות, חד משמעית, על רצונה של המנוחה לחלק עיזבונה בין כל
 10 ילדיה מתוך דאגתה לכל ילדיה בשיוויון, ורצון זה בא לדידי ביטוי אף בצוואה ניתן
 11 להשלים החסר לפרש הצוואה ביחס לנסיבות החיצוניות".
 12
 13
 14

פרשנות צוואה

15 42. סעיף 54(א) לחוק הירושה, תשכ"ה – 1965 קובע כי:
 16 "מפרשים צוואה לפי אומד דעתו של המצווה כפי שהיא משתמעת מתוך
 17 הצוואה, ובמידה שאינה משתמעת מתוכה - כפי שהיא משתמעת מתוך
 18 הנסיבות".
 19

20 43. עקרון העל העומד בפני ביהמ"ש בבואו לפרש צוואה הינו כיבוד רצון המנוח.
 21 כך, נפסק ב- רע"א 8047/03 היועץ המשפטי לממשלה נ' מתילדה דוידזון, כי:
 22 "הכלל מנחה בדיני ירושה בכלל ובצוואות בפרט היא השאיפה לכבד ולקיים את
 23 רצון המת (כתובות סט, ב; גיטין יד, ב). עיקרון זה נגזר מחירותו של אדם לעשות
 24 בקניינו ככל שירצה, ואת חיותו הוא שואב מהפסיקה, ומאז שנת התשנ"ב-1992
 25 גם מחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו (ראו ע"א 1182/90 שחם נ' רוטמן פ"ד
 26 מו(4), 335, 330; ע"א 1212/91 קרן לב"י נ' בינשטוק פ"ד מח(3), 725, 705; ע"א
 27 4660/94 היועץ המשפטי לממשלה נגד לשיצקי, לא פורסם). על חשיבותו
 28 ומרכזיותו של עיקרון זה עמד כבוד השופט מלץ בע"א 724/87 כלפה נ' גולד, פ"ד
 29 מח(1), 22, 28:

30 "כל מאבק סביב צוואתו של אדם מעלה מצידו את שאלת 'כבוד המת', השלוב
 31 בעיקרון הכללי של 'כבוד האדם', אשר היה לעיקרון-על במשפטנו עם קבלת
 32 חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. בפסיקת בית-משפט זה לכל אורכה, לפני

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

קבלת חוק היסוד ולאחריה, שזורה כחוט השני העמדה, שלפיה בכל הנוגע
לצוואות מוענקת חשיבות מיוחדת לרצונו של הנפטר".

44. לאורך שנים, נהגו בתי המשפט לפרש צוואות באמצעות פרשנות דו שלבית, כאשר בשלב
ראשון, נלמדה כוונת המצווה מתוך לשון הצוואה עצמה, ורק אם לא עלה בידי ביהמ"ש לפרש
את הצוואה בדרך זאת, פנו בשלב השני לבחון את כוונת המצווה מתוך הנסיבות החיצוניות.

כך, פסק ביהמ"ש העליון ב- ע"א 239/89 רוזה (רוזליה) שרש נ' יוסף גלילי, כי:
"סעיף 54(א) לחוק הירושה, תשכ"ה-1965, מורה, כי "מפרשים צוואה לפי
אומד דעתו של המצווה כפי שהיא משתמעת מתוך הצוואה, ובמידה שאינה
משתמעת מתוכה- כפי שהיא משתמעת מתוך הנסיבות". הסעיף מבחין בין שתי
בחינות פרשניות ואף מדרג בינותן: הבחינה הראשונה היא "פנימית", באשר
מטרתה לאמוד את דעתו של המצווה "כפי שהיא משתמעת מתוך הצוואה".
הבחינה השנייה היא "חיצונית", בהיותה נזקקת לנסיבות שאין לעמוד עליהן
מתוך הצוואה. ההיזקקות לנסיבות חיצוניות כמקור אפשרי לאומד דעתו של
המצווה איננה מותרת אלא במקרים בהם אין לאמוד את דעת המצווה מתוך
הצוואה (ע"א 412/79 [1]; ע"א 541/85 [2]).

...

אכן, הבחינה הפרשנית ה"פנימית" עשויה להיעזר גם בשקילתן ההגיונית של
נסיבות, העולות ונלמדות מתוך הצוואה (ראה, לדוגמה: נ ע"א 3825/90 [5]). אך,
ברובה ובעיקרה מבוססת בחינה זו על הבנת לשונו של המצווה ועל הסקת כוונתו
מתוך דבריו. ביסודה של הבחינה הפרשנית ה"פנימית" ניצבת ההנחה
הלכאורית, שדברי המצווה מבטאים את כוונתו לאשורה. מהלכה הראשון של
הבחינה הפרשנית מיועד אך לאשש, או להפריך, הנחת יסוד זו. מקום שהלשון
ברורה ואיננה לוקה באי-בהירות או בדו-משמעות, קל לאשש הנחה זו: צוואה
שלשונה איננה מעוררת כל קושי, ראויה להתפרש "מתוכה" על-פי משמעותן
הפשוטה של מלות המצווה (ראה, למשל: ע"א 211/83 [6]).
רק אם הופרכה ההנחה הלכאורית, שדברי המצווה כפשוטם מבטאים את
כוונתו לאשורה, פונים למהלכה השני, והמשלים, של הבחינה הפרשנית,
שמטרתו לקבוע, מה הייתה כוונת המצווה".

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

1 בפסק הדין ע"א 1900/96 איזבל טלמצי'ו נ' האפוטרופוס הכללי (להלן: "פרשת טלמצי'ו") 45.

2 הציע כב' הנשיא ברק גישה פרשנית שונה, לפיה במקרים מסוימים הדין מאפשר הגשמת
3 אומד דעתו של המצווה, גם אם לאומד דעת זה אין עיגון בלשון הצוואה. כך, נפסק כי:

4
5 "האם נובע מכאן, שאין כל אפשרות להגשים את אומד-דעתו של המצווה אם
6 לאומד-דעת זה אין אחיזה, ולו מינימלית, בלשון הצוואה? התשובה היא
7 בשלילה. ישנם מצבים, שבהם הדין מאפשר הגשמת אומד-דעתו של המצווה,
8 גם אם לאומד-דעת זה אין עיגון בלשון הצוואה. אלה הם מקרים מיוחדים שבהם
9 הדין מאפשר מתן מובן לצוואה שערך המצווה או לביצועה הלכה למעשה, גם אם
10 למובן זה או לביצוע זה אין קשר מילולי מינימלי עם לשון הצוואה. מצבים אלה
11 חורגים מפרשנותה של הצוואה במובנה הצר. אלה הם מקרים, שניתן לכלול
12 אותם בגדרי פרשנות הצוואה במובנה הרחב. לענייננו, אזכיר ארבעה מצבים
13 מסוג זה: האחד, עניינו תיקון לשון הצוואה בשל טעות שנפלה בה; השני, עניינו
14 השלמת חסר (לאקונה) בצוואה; השלישי, עניינו הגשמת אומד-דעת המצווה
15 "בקירוב" (suecy pr); הרביעי, עניינו הגשמת אומד-דעת המצווה בדרך של
16 "תחליף". בכל ארבעת המצבים הללו – ואין לראותם כרשימה סגורה – חורג
17 השופט-הפרשן מעבר ללשונו של הצוואה המקורית. בשני המצבים הראשונים
18 הוא מוסיף לשון חדשה לצוואה המקורית. בשני המצבים האחרונים הלשון
19 המקורית של הצוואה אינה משתנה, אך השופט-הפרשן הוסמך להגשים את
20 אומד-דעת המצווה. בכל המצבים הללו, השופט פועל מעבר ללשון (המקורית)
21 של הצוואה. הוא פועל מעבר לפרשנות הצוואה במובן הצר. הוא מפרש את
22 הצוואה במובן הרחב".

23
24 יש להבהיר, כי בפסקי דין אחרים של ביהמ"ש העליון, הובעה הסתייגות מגישת כב' הנשיא 46.

25 ברק בפרשת טלמצי'ו. כך, לדוגמא קבע כב' השופט דנציגר ב- ע"א 7631/12 ישראל אמסטר
26 נ' קרן קיימת לישראל, כי:

27
28 "גם בבית משפט זה הובעה לאחרונה הסתייגות מגישתו המרחיבה של הנשיא
29 ברק באשר לפרשנות צוואה. בבע"מ 8300/11 פלוני נ' פלוני [פורסם בנבו]
30 (2.8.2012) (להלן: עניין פלוני) הסתייג השופט נ' הנדל מעמדת הנשיא ברק
31 בעניין טלמצי'ו....

32 ...

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

1 לשיטתי, אין מקום לשנות מהגישה הפרשנית הברורה והעקבית שהתפתחה
2 והשתרשה בפסיקת בית משפט זה במרוצת השנים בנוגע לפרשנות צוואות,
3 ושפסק דינו של השופט מצא בעניין שרש מסכמה באופן מדויק. משכך, בדומה
4 לשופט הנדל בעניין פלוני, אני מבקש להביע את הסתייגותי מגישתו הפרשנית
5 של הנשיא ברק בעניין טלמצ'יו, ועל אחת כמה וכמה מגישתו הפרשנית הרחבה
6 יותר שהוצגה על ידו בספרו פרשנות הצוואה. לא למותר לשוב ולהזכיר בנקודה
7 זו כי גישתו הפרשנית של הנשיא ברק בעניין טלמצ'יו נותרה בגדר דעת יחיד וכי
8 לא מדובר בהלכה מחייבת, וזאת בשים לב לכך ששני שופטי ההרכב הנוספים
9 באותו עניין לא הביעו עמדה (לחיוב או לשלילה) באשר לגישה זו והצטרפו
10 לתוצאה אליה הגיע הנשיא ברק אך ורק על יסוד אחד מנימוקיו (הנימוק
11 שהתבסס על עיקרון התחליף). משכך, ההלכה שהשתרשה בפסיקת בית משפט
12 זה במרוצת השנים, ושסוכמה בעניין שרש, הייתה ונותרה ההלכה המחייבת
13 באשר לפרשנות צוואות, ועל פיה יש לנהוג גם כיום".

14
15 47. וכפי שסיכם כב' השופט שקד ב- ת"ע 51618-07-15 פלוני נ' אלמוני :
16 "הינה כי כן, בבית המשפט העליון נחלקו הדעות בעניין השיטה הפרשנית בה
17 יש לנקוט בבוא בית המשפט לפרש צוואה – האם יש לפנות תחילה אל הצוואה
18 עצמה, ורק אם לא ניתן להבין מהי כוונת המצווה מתוך הצוואה עצמה יש לפנות
19 אל הנסיבות החיצוניות; או שמא, במקרים מתאימים, יש ללמוד על אומד דעת
20 המצווה מכל מקור אמין, גם אם אין לכך עיגון בלשון הצוואה. חשוב להדגיש, כי
21 על דעת כולם, עת בית המשפט מפרש צוואה, עליו להתחקות אחר כוונת המצווה
22 בעת עשיית הצוואה, כדברי כב' השופט דנציגר בעניין אמסטר: "בבואו בית
23 המשפט לפרש צוואה, עליו להציב לנגד עיניו את העיקרון כי יש לכבד את רצון
24 המת, כחלק מהאוטונומיה של הרצון הפרטי המעוגן בכבודו של האדם" (סעיף
25 26 לפסק הדין). המחלוקת היא, אפוא, בשאלה כיצד ניתן לעמוד על אומד דעת
26 המצווה בצורה מיטבית"

27
28 48. בחינת הנסיבות העובדתיות הנוגעות לצוואת המנוח אותה מבוקש לקיים, מובילות כאמור
29 למסקנה כי הצוואה, אותה כתב המנוח 44 שנים טרם פטירתו, נערכה בעיצומו של הליך
30 הגירושין בו היה המנוח נתון, ונועדה למנוע מאשתו הראשונה לרשת את רכוש המנוח ככל
31 שילך לעולמו בטרם יסתיימו הליכים אלה.

32

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

- 1 נסיבות חייו של המנוח בהמשך: נישואיו לנתבעת 1 והולדת הנתבעים 2 ו-3, הסכסוך ארוך
2 השנים בינו לבין התובע 1 ויחסיו המרוחקים עם שני התובעים הנוספים ועם הזוכה הנוסף על
3 פי הצוואה, מר XXXX, ומנגד יחסיו הטובים עם הנתבעים, מובילים למסקנה הבלתי נמנעת,
4 כי דבר קיומה של הצוואה נשכח מן המנוח וכי הוא סבר כי עיזבונו יעבור לנתבעים לאחר
5 פטירתו, על פי חוק.
6 האמירה הבודדה אודות קיום צוואה, בה לא פורט תוכן הצוואה, ככל שאכן נאמרה,
7 מתייחסת לתקופה בה סבל המנוח מדמנציה, כך שאין לסמוך על הדברים לצורך הוכחת
8 ידיעת המנוח אודות קיום הצוואה.
9
10 לנוכח הקביעה כי מטרת הצוואה הייתה להגן על רכוש המנוח בעת גירושיו, ומאחר שבעת
11 כתיבת הצוואה לא היה מצבו האישי של המנוח זהה למצבו בעת פטירתו, אז הקים משפחה,
12 והיה בעל לרעייתו, ואב לילדיו, ולאחר שהוכח כי המנוח קיים מערכת יחסים טובה עם בני
13 משפחתו אלה, יש לפרש את לשון הצוואה באופן מצומצם, המכיל אותה על מצב הדברים כפי
14 שהיה בעת שנכתבה. רוצה לומר, לו אכן היה המנוח הולך לעולמו בעת ההיא, חפץ היה
15 שעזיבונו יועבר לארבעת הזוכים על פי הצוואה. אולם לא היה זה רצונו בחלוף שנים מכתבת
16 הצוואה.
17 היות שהמנוח האריך ימים והקים משפחה, כאשר במקביל חל ריחוק משמעותי בינו לבין
18 התובע 1, עליו כעס, ונגדו היפנה האשמות חמורות, וכן לא היה המנוח קרוב לאחייניו, אין
19 מנוס מלפנות לנסיבות החיצוניות לצוואה אשר הוכחו בפני בית המשפט, ואשר מובילות
20 באופן חד משמעי לקביעה כי רצונו של המנוח באחרית ימיו היה כי הנתבעים הם שיירשו
21 אותו לאחר מותו.
22 כיוון שאלה הם פני הדברים, יש לקבל את ההתנגדות לקיום הצוואה, מן הטעם שמדובר
23 בצוואה שנשתכחה, תוך פרשנות הצוואה כך שהיא לא תקוים אם יתגרש המנוח מאשתו
24 הראשונה, בעטיה נערכה הצוואה ולא כל שכן, אם יקים משפחה.
25 היוצא מן האמור, כי ההתנגדות מתקבלת, תוך דחיית הבקשה לקיום הצוואה ומתן צו ירושה
26 אחר המנוח.
27 יש להגיש פסיקתא מתאימה לחתימתו.
28
29 התובעים יישאו בהוצאות הנתבעים בסך של 90,000 ₪.
30
31 התיקים ייסגרו.

בית משפט לענייני משפחה בפתח תקווה

ת"ע 2640-06-18

ת"ע 2586-06-18

ת"ע 2552-06-18

ת"ע 1845-06-18

1
2
3
4

ניתן היום, י' אדר תש"פ, 06 מרץ 2020, בהעדר הצדדים.

אליה נוס, שופטת

5
6
7
8
9